

belöningsprogram, csr
bolagsstämmor, valberedning,
revisionsfrågor, klimatindex,
företagsbesök, ägardialog,
jämställdhetsindex, index för
ansvarsfullt företagande, mutor,
miljö, bolagsstyrning, ansvar

Ansvarsfullt ägande

Extern bolagsstyrningsrapport 2009

Folksam®

Extern bolagsstyrningsrapport 2009

Inledning

Den stora finanskrisen påverkade påtagligt bolagen under 2009. Många företag rapporterade kraftiga förluster och utdelningen till aktieägarna sänktes. Krisen ledde till statliga insatser för att trygga stabiliteten i det finansiella systemet och till att ägarna tvingades skjuta till ytterligare kapital i vissa bolag. För Folksam är säkerheten av sparnas tillgångar det överordnade målet. Folksams deltagande i nyemissioner har därför bedömts med utgångspunkt från vad som är långsiktigt bra. Folksam har bidragit med kapitaltillskott i flera av de genomförda nyemissionerna eftersom vi ansett att bolagen klarar sig bättre genom krisen med starkare balansräkningar.

Folksams ansvar gäller inte endast för de finansiella investeringarna utan även för företagens utveckling mot större hållbarhet. Den rådande ägarsituationen har även betydelse för de skillnader i engagemang och deltagande i övervakningen av bolagets ledning som finns.

Folksam förvaldade under 2009 drygt 240 miljarder kronor för sina omkring fyra miljoner kunder. Genom att vara en aktiv ägare kan Folksam påverka och långsiktigt förändra samhället till ökad hållbarhet och trygghet för individen. Vi är övertygade om att företag som tar ansvar för miljö och mänskliga rättigheter är mer lönsamma på sikt. Genom våra kriterier miljö, mänskliga rättigheter och anti-korruption påverkar vi därför de företag vi investerar i. Förutom att försöka påverka företag har Folksam också uteslutande kriterium som gäller tobak och klustervapen.

Bolagsstyrning kan beskrivas som en process för kontroll och styrning av bolag och rör främst förhållandet mellan aktieägare och ledning. Bolagsstyrning fokuserar på kontroll och styrningssystem i stora publika bolag därför att det är här separationen mellan

Folksams ägarpolicy är fastställd av styrelserna i Folksam Ömsesidig Livförsäkring och Folksam Ömsesidig Sakförsäkring samt i dotterbolagen. Bolagsstyrningsfrågornas betydelse för institutionella placerare har under de senaste åren alltmer aktualiserats och kraven på institutionella placerare att ta ett ägaransvar har ökat.

Folksam tar sedan 2002 ett samhällsansvar bl a genom sina etiska investeringskriterier, vilka är såväl uteslutande som påverkande. En naturlig utveckling av det samhällsansvar Folksam tar genom sina etiska investeringskriterier är att Folksam vidareutvecklar sin ägarstyrning. Folksam bör således ha en tydlig bild av hur Folksam ser på sin roll som ägare i marknadsnoterade bolag.

ägar- och ledningsrollen är som tydligast.

Tillsammans med aktiebolagslagen utgör självregleringen, bland annat i form av Svensk kod för bolagsstyrning och aktiva ägare, grunden för en bra bolagsstyrning. Under det kommande året kommer koden att omarbetas bland annat i syfte att även mindre börsnoterade bolag ska omfattas av koden. Folksam stödjer att koden också ska omfatta mindre bolag eftersom det är viktigt för förtroendet för hela den svenska marknaden. Det gäller inte minst de mindre bolagen. Däremot är det naturligt att förvänta sig att mindre bolag i högre grad förklarar varför vissa regler inte tillämpas.

Som institutionell placerare på aktie- marknaden påverkar Folksam aktivt de företag som bolaget är ägare i. En övergripande målsättning med Folksams bolagsstyrning – förutom att den ska överensstämma med bolagets vision och etiska principer – är att säkerställa en bra avkastning för Folksams kunder.

Folksams vill vara en aktiv ägare för att tillvarata Folksams kunders gemensamma intressen i ägarfrågor. Vi tror att en aktiv bolagsstyrning ger en ökad avkastning och bidrar till en långsiktigt god utveckling av kapitalmarknaden.

Ägarrollen

Den internationella utvecklingen inom näringslivet med ökade krav på öppenhet och större påverkan utifrån, tillsammans med ett flertal stora skandaler, har medfört att det blivit allt viktigare för företag att arbeta med den interna bolagsstyrningen. Förtroende spelar en allt större roll och företagen måste ta ett socialt ansvar med hänsyn till andra aspekter än enbart de ekonomiska.

Den förändrade ägarbildningen har samtidigt medfört att institutionernas ägarandel ökat under hela efterkrigstiden. Ägarintresset har allt mer kommit i fokus. En stor del av det som varit styrelsens och vd:s ansvar har flyttats till ägarna, som har fått en mer aktiv roll.

Bolagsstyrning 2009

Bolagsstyrningsfrågorna har varit aktuella i hög grad under de senaste åren och så har även varit fallet under 2009. Börsbolagens förberedelser har varit bättre inför denna säsong än tidigare. Detta har visat sig bland annat genom att många företag i god tid inför stämman har tagit upp en diskussion med sina större ägare om vilka ärenden som ska komma upp på dagordningen.

Regeringen reviderade i april de riktlinjer avseende anställningsvillkor för ledande befattningshavare i statliga företag och EU-kommissionen beslutade om en rekommendation för ledande befattningshavare i börsnoterade bolag samt en rekommendation rörande ersättningar inom finanssektorn.

De två vanligaste frågorna på dagordningarna under stämamosäsongen 2009 har varit:

- Hantering av finanskrisen
- Ersättningsfrågor

Prioriterade områden 2009

Under året har Folksam varit mycket aktivt på ett antal av de 35 bolagsstämmor som bevakades. I de fall Folksam röstade emot ett förslag meddelades bolaget i förväg och beslutet motiverades vid stämman. Folksam höll anförande angående miljö, socialt ansvar och/eller ersättningsfrågor vid 32 tillfällen.

Folksam har även inför stämamosäsongen ställt krav inom tre områden: handlingsplan för att minska utsläppen av koldioxid, tydligare redovisning av ersättningsprogram och aktieägarnyttan av dessa samt ökat fokus på kompetens och jämställdhet i styrelserummen.

Minskade koldioxidutsläpp

Som en konsekvens av Folksams miljöengagemang och samarbete med Carbon Disclosure Project uppmanade vi börsbolagen att upprätta en handlingsplan med mätbara mål för hur utsläppen av koldioxid ska minskas, att presentera i samband med 2009 års bolagsstämma. Likaså att öppet redovisa sina utsläpp av koldioxid på koncernnivå. Folksam lyfte frågan kring koldioxidutsläpp på ett stort antal stämmor i Sverige och röstade för förslag om klimatrapporter på flera utländska bolagsstämmor.

Under 2009 påbörjades även ett samarbetsprojekt med KPA Pension, riktat speciellt mot de största energi- och oljebolagen. Syftet är att identifiera förbättringsområden hos dessa bolag och kommunicera dessa med företrädare för företagen. Särskild uppmärksamhet riktas mot bolagens CO2-mål och aktiviteter för att öka andelen alternativa energikällor.

Ökat fokus på kompetens och jämställdhet i styrelserummen

Folksam har arbetat aktivt för en breddning av kompetensen i svenska marknadsnoterade bolags styrelser. Den växande insikten om vad de kommande pensionsavgångarna innebär har påverkat en del företag att satsa mer strukturerat på att attrahera, behålla och rekrytera kompetens oavsett kön och ursprung.

Folksams Jämställdhetsindex 2009 visar att andelen kvinnor i styrelserna på Stockholmsbörsens OMXS30 ökat sedan 2008. På börslistan finns 24 svenskregistrerade bolag och dessa motsvarar ca 70 procent av det samlade börsvärdet. I dessa bolag var andelen kvinnor i styrelserna 25,3 procent under 2009, en ökning jämfört med föregående år då den var 23,9 procent. Men bilden är inte entydig. De framsteg som kan noteras är inte stora och det är endast sex av de studerade bolagen som har haft en godtagbar förändringstrend mot ökad jämställdhet sedan 2004. Nio företag har slagit sig till ro och låtit tiden springa förbi, i och med en i stort sett oförändrad jämställdhetsgrad. För de resterande nio företagen är situationen ännu mer otidsenlig eftersom jämställdheten är mycket låg och i vissa fall till och med sjunkande.

Verklig jämställdhet kan inte tvingas fram utan måste utvecklas inifrån med hjälp av övertygelse, enighet och öppenhet. En styrelse eller en ledning blir inte bättre bara genom att vissa kvoter uppfylls. Det handlar istället om att finna en balans. Extern reglering och lagar kan vara en hjälp men är inte tillräckligt.

Jämställdhet är ett medel för att möta framtidens utmaningar genom att tillvarata alla de resurser som finns tillgängliga. Den kritiska frågan för de svenska företagens framtida framgång är om och när de ska välja att arbeta med Sverige i tiden eller om de ska låta klockan gå baklänges och låta utvecklingen springa ifrån dem.

Valberedningar

Folksam har ingått i tre valberedningar under 2008 till 2009. Det är vanligtvis endast de fem största ägarna som ingår i dessa. Folksam tillhör ofta en av de tio största ägarna i svenska börsbolag men mer sällan en av de fem största. Folksam har genom sin stora riskspridning bland investeringarna ej uppnått den nivån.

Tydligare redovisning av ersättningsprogram och aktieägarnytta av dessa

Som en del av bolagsstyrningen tar Folksam ställning till och följer belöningsprogrammen i olika börsföretag. Inställningen till belöningsprogram är positiv under förutsättning att de bygger på marknadsmässiga villkor och att tilldelningen är befogad. Folksams syn på belöningsprogram är att de ska höja motivation och prestation hos de anställda och därmed skapa värden för företaget och aktieägarna, vilket i förlängningen säkerställer en bra avkastning för Folksams kunder. Programmen bör vara så utformade att de endast faller ut om de uppsatta målen uppfylls. Det är eftersträvt att det finns en koppling till företagets utveckling relaterat till konkurrenter inom samma bransch. I det fall programmet är relaterat endast till företagets börskurs vill vi att detta särskilt motiveras.

Förslag på belöningsystem har förekommit vid flera årsstämmor 2009. Folksam anser att det är styrelsens ansvar att på bästa sätt främja aktieägarnas intressen genom att se till att det finns ändamålsenliga belöningsystem i bolagen. Ofta är de så komplicerade att de förstås enbart av experter. Förstår då den anställde vilket beteende som egentligen premieras, eller uppfattas programmen mer eller mindre som möjliga lotterivinster? Är så fallet har programmen inget värde för aktieägarna. Därför måste de förenklas och förtydligas samt bättre kommuniceras till både anställda och aktieägare.

Det är förvånande att fler bolag inte utvärderar effekten av införda program eller att de fastställer klara mål för programmen då dessa presenteras.

Folksam har också pekat på vikten av att programmen utvärderas ur ett aktieägarperspektiv.

Aktiviteter

Under stämposäsongen 2009 deltog Folksam vid 35 stycken. I flertalet fall föregicks stämmorna av en dialog med företagen och ägarna avseende beslutspunkter på stämman. I några fall fick vi inte tillräckligt gehör för våra ståndpunkter gällande vissa förslag och då har Folksam röstat emot det förslaget.

Under 2009 drabbade den internationella finanskrisen med full kraft. Situationen för de svenska finansiella företagen var stundtals allvarlig.

Folksam har deltagit aktivt i den offentliga debatten kring hur chefer och specialister ska belönas. Dilemmat har varit att det i stor utsträckning har handlat om rörlig lön till specialister och experter i det finansiella företagen såsom mäklare, analytiker, fondförvaltare och kundansvariga. Många av dessa personalkategorier har anställningsvillkor som innebär att de ska få en viss del av sin lön i relation till hur mycket affärer de genererar eller i relation till sitt enskilda affärsområdes resultat. Ett år då lånemarknaden exploderar samtidigt som börsen rusar uppåt blir det mycket affärer och följaktligen stor bonus för just dessa. Samtidigt finns det andra, främst inom kreditområdet som har framtvingat stora kreditreserveringar på grund av befarande stora förluster. I vissa banker beräknas förlusterna bli så stora att utdelning till aktieägarna har varit i fara.

Folksam har i debatten hävdat aktieägarnas rättighet både till avkastning och värdestegring och uppmanat de finansiella företagen att göra justeringar i sina rörliga lönesystem för att främja långsiktigt värde snarare än kortsiktiga vinster.

De svenska börsbolagen har förbättrat sin information om ersättningssystemen till aktieägarna. Det tillhör numera undantagen att företagen inte inkluderar relevant information om aktieprogram, fast och rörlig lön samt pension i sina årsredovisningar.

Trots förbättrad information finns det fortfarande stora brister. Det saknas även i stor utsträckning utvärderingar och uppföljningar av befintliga system. I många fall saknas koppling till avkastning gentemot konkurrenter och beskrivningarna är, om än omfattande, fortfarande svårgenomträngliga.

Folksam har under året markerat sitt missnöje mot dessa brister bland annat genom att rösta mot förslagen på flera bolagsstämmor. Dessvärre har en majoritet av aktieägarna stöttat förslagen.

Folksam har även presenterat ett förslag om framtagande av gemensamma riktlinjer för de institutionella ägarna i dessa frågor via

Institutionella ägares förening. Det har dock hittills varit svagt intresse för förslaget hos övriga medlemmar i föreningen.

Kontakt med företag har skett via:

- Brev/möten med de 20 företag som utgjorde de största innehaven 1 februari 2009.
- Brev till alla börsföretag angående bland annat belöningssystem.

Distansröstning vid bolagsstämmor

Folksam har, i syfte att öka aktieägar-demokratien i Sverige, fortsatt agera för att förmå fler företag att modernisera sina bolagsstämmor så att röstning blir tillåtet på distans. Folksam menar att distansröstning sänker risken i aktieägandet då det ger större möjlighet till påverkan. Därmed borde investeringsvilligheten i svenska aktier öka, vilket på sikt borde höja värdet på svenska aktier.

Aktiviteter

- Brev till alla börsföretag angående bland annat distansröstning.

Miljö, mänskliga rättigheter och anti-korruption

Folksamns arbete med att påverka företag i hållbarhetsfrågor är dels inriktat på att minska de risker som är förknippade med miljöbrott, brott mot mänskliga rättigheter och korruption, dels fokuserat på att se affärspotentialen i ett ansvarsfullt företagande. Arbetet sker bland annat genom aktiv bolagsstyrning.

2009 granskades verksamheten i 2 394 bolag med fokus på företagets prestanda inom områdena miljö och mänskliga rättigheter. De 20 svenska företag som löper störst risk att råka ut för incidenter beträffande miljö och mänskliga rättigheter identifierades och kontaktades med ett erbjudande om en genomgång av deras risksituation. Som ett resultat av granskningen har flera företag efter dialog med Folksam genomfört förbättringar i och bättre strukturerat sitt miljöarbete eller sitt sätt att arbeta med mänskliga rättigheter. Ett flertal företag har också vittnat om hur ett fokus på hållbarhetsfrågor inneburit kostnadsbesparingar i form av exempelvis energieffektivitet.

Företagskontakter

Dialogen är vårt främsta verktyg att fortsätta påverka i riktning mot ett mer ansvarsfullt företagande. Förutom bolagsstämmorna har Folksam besökt eller skickat brev till de tjugo största aktieinnehaven. Insatserna har koncentrerats till dessa därför att vi där har

en mer betydande ägarandel och därmed större chans att påverka bolagen.

Folksam har även intensifierat sina kontakter med företagen. Folksam har identifierat de 20 företag som löper störst risk för att råka ut för incidenter beträffande miljö och mänskliga rättigheter. Samtliga dessa har kontaktats med en genomgång av deras risksituation.

På dagordningen vid dessa tillfällen finns styrelsens sammansättning, beroende/beroendefrågor i styrelsen, arvodet för styrelsen, koncernchefens lön och rösträttsbegränsningar. Även andra ersättningar som t ex långsiktiga incitamentsprogram, bonussystem och ersättning till revisorer har diskuterats. Företagets CSR-arbete har även det granskats och bedömts. Förslag till förbättringar har framförts i de fall brister har uppdragats.

Folksam har även haft en rad kontakter med företag rörande specifika incidenter. Här kan nämnas:

G4S

Via kontakter med Svenska Transportarbetarförbundet fick Folksam för ett par år sedan information om ett antal arbetsrättsliga problem i det internationella säkerhetsföretaget G4S. Ett samarbete inleddes mellan Folksam, Svenska Transportarbetarförbundet, internationella fackföreningar och ett antal pensionsfonder i Storbritannien, USA och Europa i syfte att via dialog med företaget försöka komma tillrätta med problemen. Detta resulterade i att G4S 2009 tecknade ett övergripande avtal där grundläggande fackliga rättigheter garanteras för hundratusentals anställda inom säkerhetsbolaget världen över. Processen pågick i över två år.

Veolia

Veolia har under en längre tid varit ledande i ett spårvägsbygge i östra Jerusalem. FN:s säkerhetsråd har i ett flertal resolutioner slagit fast att östra Jerusalem är område under utländsk ockupation. Det är vidare fastslaget att den internationella humanitära rätten är tillämplig på de ockuperade palestinska områdena, inklusive östra Jerusalem. Israel är därmed bundet att följa den fjärde Genèvekonventionen från 1949 samt Haagreglementet bifogat Haagkonvention IV från 1907. Företagen uppmanades att inte delta i de delar av spårvägsprojektet som ligger på ockuperat palestinskt territorium, eftersom man därigenom stödjer Israels brott mot folkrätten och försvarar för fredsprocessen. Folksam framförde till företaget att vi såg al-

lvarligt på spårvägsbygget då vi bedömde det vara ett brott mot Genèvekonventionen. Efter Folksamns och många andra investerarens kontakter med företagsledningen meddelade Veolia 2009 att bolaget kommer att avveckla sitt engagemang i projektet.

Total

Det franska bolaget Total SA är tillsammans med sina dotterbolag, ett olje- och gasbolag med verksamhet i mer än 130 länder, däribland Burma. Burma kategoriseras av OECD som "weak governance zone" med svaga institutioner som genom sin brist på styrning inte bidrar till ekonomisk och social utveckling.

Folksam har haft löpande kontakter med Total under en längre period. I samband med fängslandet av Nobels fredspristagare Aung San Suu Kyi intensifierades dessa kontakter. Folksam har framfört att det ställs särskilda krav på företagets etiska riktlinjer med tillhörande styrsystem om man ska göra affärer i denna typ av högriskland. Företagen bör anstränga sig för att undvika att bli en del av regimens förtryck, till exempel genom att ha riktlinjer och kontroller på plats. Total har en separat policy, styrning och rapportering för sin verksamhet i Burma. Dessa är i överensstämmelse med internationella konventioner beträffande tvångsarbete och arbetsrätt. Fackföreningar är olagliga i Burma men Total har etablerat ett substitut genom att organisera arbetstagare i grupper om 50, som alla har ett ombud som kontinuerligt träffar ledningen för att diskutera arbetsförhållanden. I det fall Total skulle lämna Burma, så finns det en uppenbar risk att det skulle ersättas med ett annat bolag som kanske inte har samma sociala och etiska normer. Då skulle inte militärregimens inkomster påverkas, men det skulle kunna medföra mycket negativa effekter för den lokala befolkningen i regionen som under årens lopp har blivit allt mer beroende av detta externa stöd.

¹ CSR-frågor (Corporate Social Responsibility), alltså företags kunskap och engagemang för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, korruptionsbekämpning och miljöhänsyn.

Folksam har varit i direkt kontakt med Totals företagsledning under de senaste åren. Denna kontakt har skett dels via direkt möt, via brev och e-post. Senaste året har den fråga som främst diskuterats varit Aung San Suu Kyis situation. Total har då beskrivit hur bolaget bland annat haft direktkontakt med Burmas ambassadör i Frankrike för att framföra sin oro för hur hon har behandlats. Reaktionen från den burmesiska ambassadören var enligt Total mycket formell. Han bekräftade han tagit del av den allvarliga oro som Total framförde och att han skulle budskapet till sin regering. I augusti 2009 tillkännagav Total ett fördömande av domen mot Aung San Suu Kyi. Folksam har förutom direkta kontakter med Totals företagsledning, även en del i Burma Engagement Services där ett flertal investerare samarbetar för att påverka företag med verksamhet i landet.

Resultat

- Ett stort antal företag har uppmärksammats på sina brister i sin hållbarhetsrapportering. Flera företag har efter en dialog med Folksam infört riktlinjer och mål för sitt miljöarbete.
- Folksam har varit en stark röst i mediedebatten inom områdena Miljö, Mänskliga rättigheter, Jämställdhet och Bolagsstyrning. Folksams bolagsstyrningsarbete uppmärksammades i totalt 486 tidningsartiklar och nyhetsinslag, jämfört med 247 under 2008. Bolagsstyrningsfrågorna tas ofta upp i media med stor räckvidd och kan därför antas ha nått en stor del av Sveriges befolkning under året.

Tabell 1

Folksams arbete med Corporate Governance	2009	2008	2007	2006
Antal företag där Folksam fört en aktiv dialog	45	38	41	7
Antal bolagsstämmor där Folksam medverkat	35	28	21	18
Antal företag Folksam-kontaktat angående socialt ansvar	294	256	273	269

Utländska innehav

Ägarandelarna i utländska bolag är förhållandevis små jämfört med i den svenska portföljen. Våren 2009 fortsatte Folksam trots detta att använda sitt inflytande för att rösta på ett stort antal utländska bolagsstämmor. Folksam tog ställning i en rad förslag som rörde belöningssystem, politisk sponsring, klimatredovisning, hållbarhetsredovisning, särbehandling och behandling av djur. Röstningen gjordes elektroniskt via Internet och innebar inte fysisk närvaro vid stämman.

Dialog med utländska företag

Under 2009 hade Folksam kontakt med ett antal utländska bolag som på olika sätt utmärkt sig genom att inte hantera sin verksamhet när det gäller mänskliga rättigheter och miljö. Folksam försöker så långt det går att påverka de bolag vi investerar i. Men ibland när dialogen en punkt där det är svårt att se några framsteg. Under 2009 har detta varit fallet med Rio Tinto och Barrick Gold som slutligen ledde till att Folksams Bolagsstyrningskommitté beslutade att sälja Folksams innehav i bolagen. Folksam var även i kontakt med elva ytterligare bolag, där vi dock bedömer att det fortfarande finns möjlighet att påverka.

Exempel på utländska bolag Folksam kontaktat under 2009 (orsaken anges inom parentes):

- Rio Tinto (Miljöbrott genom sitt partnerskap i Grasberg-gruvan på Papua Nya Guinea.)
- Barrick Gold Corp. (Miljöbrott vid Porgera-gruvan på Papua Nya Guinea.)
- AES (Anklagelser om brott mot mänskliga rättigheter i samband med dammbygge i Panama)

Samarbete

Principles for Responsible Investments

Folksam deltog i överläggningar med andra internationella investerare angående utvecklingen av bolagsstyrning på internationell nivå.

Nordic Engagement Cooperation, NEC

Folksam har sedan 2008 samarbetat med norska KLP och finska Ilmarinen i Nordic Engagement Cooperation, NEC. Under 2009 nådde NEC en viktig framgång i dialogen med Wesfarmers, vars dotterbolag CSBP nu annonserat att det kommer att investera i ny teknologi som gör det möjligt för företaget att använda fosfater från andra källor än Väst-sahara. Just importen från det av Marocko ockuperade Väst-sahara ledde under 2008 till att Folksam beslöt att avyttra sitt innehav i Wesfarmers. Om denna import stoppas kommer Folksam att kunna omvärdera sitt beslut.

Syftet med NEC är att koordinera bolagsstyrningsaktiviteter riktade avseende miljö, mänskliga rättigheter och anti-korruption. Fokus kommer framförallt att riktas mot ett tjugotal företag där överträdelse av internationella riktlinjer och konventioner har konstaterats

Carbon disclosure project

Folksam fortsatte under 2009 att medfinansiera det skandinaviska sekretariatet för Carbon Disclosure Project (CDP) i Stockholm.

Syftet med sekretariatet är att stärka engagemang för klimatfrågan hos skandinaviska investerare. Globalt representerar investerarna som deltar i CDP 55 000 miljarder dollar.

Hållbart Värdeskapande

Under 2009 deltog Folksam som en av femton svenska investerare i projektet Hållbart värdeskapande för att påverka svenska börsnoterade företag till en hållbar utveckling och ett långsiktigt värdeskapande. Tillsammans representerar gruppen ett förvalt kapital på 4 000 miljarder kronor, varav 550 miljarder är placerade på Stockholmsbörsen.

Hållbart värdeskapande genomförde under hösten 2009 en enkätundersökning bland de 100 bolag med störst börsvärde på NASDAQ OMX Stockholm, med syfte att försäkra sig om att företagen har adekvata ramverk för att styra och följa upp hållbarhetsfrågor.

Rapporter under året

Under 2009 presenterades Folksams index för ansvarsfullt företagande för fjärde gången. Återigen fick ABB högsta betyg för sitt arbete med mänskliga rättigheter och SKF fick för fjärde året i rad topplaceringen för sitt miljöarbete. SCA och SKF fick det högsta sammanlagda betyg för mänskliga rättigheter och miljö. Precis som tidigare år placerade sig skogsbranschen i topp både vad gäller miljö och mänskliga rättigheter i en jämförelse mellan branscher. Medie- och underhållningsbranschen fick en bottenplacering både gällande miljö och mänskliga rättigheter.

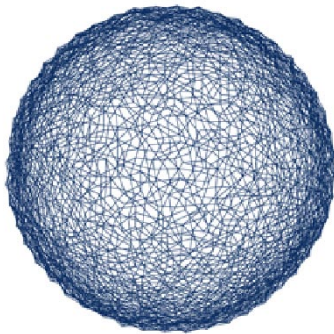
Av indexet framgick även att företag kopplade till de stora ägarsfärerna på Stockholmsbörsen OMX skiljer sig mycket åt. Ägarsfärer som Wallenberg, Handelsbanken och Svenska staten har innehav i börsbolag som ligger i topp i Indexet medan HQ, Schörling-Douglas- och Stenbecksfärens bolag presterar något sämre resultatet i Indexet. Det är ett tecken på att starka ägare är ansvarsfulla ägare och att stora ägare har kopplat ihop hög avkastning med etik och miljö.

Tabell 2

Folksams Index för ansvarsfullt företagande	2009	2008
Antal granskade börsföretag	251	259
Genomsnittligt betyg mänskliga rättigheter (av totalt sju möjliga stjärnor)	3	3
Genomsnittligt miljöbetyg (av totalt sju möjliga stjärnor)	3	3
Bästa betyg mänskliga rättigheter	ABB	ABB
Bästa betyg miljö	SKF	SKF

Folksam Klimatindex

Klimatindex sammanställdes för tionde gången svenska företags utsläpp av växthusgaser och företagens klimatarbete. Klimatindexet visar att tio företag står för 91 procent av företagens utsläpp. Samtliga tio företag som är stora utsläppare har mål och strategier för minska sina utsläpp och sin energianvändning och i de flesta fallen är målen tuffare än Sveriges och EU:s klimat och energimål.

Syftet med "Folksam Klimatindex" är att uppmuntra svenska företag att bedriva ett mer systematiskt klimatarbete. Indexet byggs på företagens egna uppgifter som de har redovisat till Carbon Disclosure Project (CDP) vars nordiska sekretariat Folksam medfinansierat.

Jämställdhetsindex

Folksam presenterade under 2009 Jämställdhetsindex för sjätte gången. Andelen kvinnliga styrelseledamöter på Stockholmsbörsen är 19,6 procent. Indexet visade att jämställdheten i stort ökat i företagen men att det är ett fåtal bolag som står bakom den positiva förändringen. Några företag visade upp ett sämre resultat av sitt jämställdhetsarbete jämfört med 2004.

Andelen kvinnliga styrelseledamöter i de 24 största svenskregistrerade bolagen på Stockholmsbörsen OMX var lite över 25 procent. Andelen kvinnor i ledningsgrupperna var drygt 15 procent. Om utvecklingstakten håller i sig i samma takt som det har gjort de fem senaste åren kommer det att dröja ytterligare 20 år innan bolagen har en jämn könsfördelning i styrelserna och 70 år innan det blir en jämn könsfördelning i ledningsgrupperna.

Swedbank fick högst betyg i granskningen. Hälften av ledamöterna i företagets styrelse, och en fjärdedel av ledningsgruppens ledamöter var 2009 kvinnor. Skanska fick lägst genomsnittsbetyg. Där fanns ingen kvinna i styrelsen och endast en i ledningsgruppen.

Tabell 3 Folksam Jämställdhetsindex

Ar	2009	2008	2007
Antal granskade börsföretag	24*	24*	240
Andel kvinnor bland anställda	36,4 %	35,6%	32,8%
Andel kvinnor i ledningsgrupp	15,2 %	14,2%	11,7%
Andel kvinnor i styrelserna	25,3%	23,9%	19,3%
Bästa betyg	Swedbank	Swedbank	Uniflex

* I Folksam Jämställdhetsindex 2009 och 2008 gjordes en djupanalys av de största företagen i stället för att som tidigare täcka hela börsen.

Grupptalan

Under 2008 tog avdelningen för Ansvarfullt ägande över arbetet med Folksam amerikanska grupptalansmål – så kallade class actions. Det resulterade under 2009 i att Folksamgruppen totalt fick in närmare 230 000 kronor.

Mervärdesaktiviteter

Avdelningen för Ansvarfullt ägande har under året deltagit i ett så kallat Mervärdesråd, med representanter från olika Folksam-kontor. Detta i syfte att föra ut information om avdelningens arbete i organisationen. Som ett led i aktiviteterna har även föredrag hållits för kundtjänst i Kramfors, liksom i Göteborg.

Externa aktiviteter under året

Avdelningen för Ansvarfullt ägande höll vid ett antal tillfällen föredrag om sin verksamhet, bland annat med inriktning på jämställdhet, inför besökare från svenska fackförbund och utländska företag. Här följer ett axplock

- Avdelningen var föredragande vid ett ICMIF-seminarium om ansvarsfulla investeringar.
- Avdelningen för Ansvarfullt ägande deltog i samband med Klimatmötet i Köpenhamn i möten med UNEP-FI, FNs miljöprogram.
- "Var det fackets fel?", seminarium i Almedalen, Transportarbetarförbundet
- Miljöpartiet, jämställdhetsseminarium
-